

אורי וישעי

בית מדרש רב פעלים ע"ש מרן רבנו יוסף חיים זי"ע

בראשות מו"ר הרב אורי סבן שליט"א

אב"ה"ל
המולד 11:42 5-1
חלקים
ר"ח ביום שבת קודש

התשפ"ה שנת ה'כ"א לעלון
פרשת פינחס הפטרה דברי ירמיהו
כניסת השבת: 19:27
יציאת השבת: 20:18
לשיטת רבנו תם: 21:12
גיליון מס' 941

לתגובות ניתן לפנות לעורך אלון ארביב ס"ט בדוא"ל: 4136465@gmail.com

כתם פז – ביאורים לפרשה

תחת אשר קנא לאלוקיו (כה, יג)

דרכו של כל חוטא, להיתלות בזולת ולומר: **הוא גם כן עשה כך**. לפיכך הכריז השם-יתברך את עשרת הדברות בלשון יחיד, כדי שיהא דומה על כל אחד ואחד מיישראל, כאילו ניתנה התורה לו בלבד ואין לו להשגיח באחרים. מה שנקרא נחמת רבים!

והנה, פינחס בודאי עשוי היה להשגיח במשה ואהרן ושבעים הזקנים ולומר: אם הם חוששים ואינם נוקפים אצבע, למה לי איפוא להיות ירא-שמים יותר מהם?

ובכל-זאת לא התחשב בכך, כי אם עשה את אשר מצא לנחוץ לעשות לכבוד השם-יתברך – לפיכך נאמר: **אשר קנא לאלוקיו** – דומה היה עליו באותה שעה כאילו רק אלוקיו שלו הוא וחובה מוטלת עליו לקנא לכבודו, אף כי איש אינו עושה זאת.

לשם שמים

כן בנות צלפחד דברות (כו, ז)

כאשר אדם בא לפני צדיק ומוגיש לפניו בקשה בעניינים גשמיים, מלמד עליו הצדיק זכות לפני השם-יתברך, כי באמת מתכוון הוא לשם שמים. אפילו כשיהודי מבקש ממון, אין כוונתו אלא כדי שיוכל לקיים מצוות ומעשים-טובים ולגדל את בניו לתורה.

הוא הדבר היה גם כאן. כאשר ביקשו בנות צלפחד נחלה, פירש משה רבנו את כוונתן שהיא לשם-שמים – כי הודות לעשירות הן תוכלנה לעבוד את הבורא ביתר שאת. היינו: **ויקרב משה את משפטן לפני ה'** – הוא קירב את טענתן, שאין זו טענה גשמית גרידא אלא מכוונת היא לשם-שמים – לפני ה'.

השיב לו השם-יתברך: **כן בנות צלפחד דוברות** – אינך צריך לפרש כך בתור למוד-זכות, כי כך הם הדברים באמת. אמנם כפי אשר אמרת כן הן דוברות, ללא כל כוונה אחרת.

מנהיג אמיתי

אשר יצא לפניהם ואשר יבא לפניהם ואשר יוציאם ואשר יביאם (שם, יז) מנהיג אמיתי צועד לפני העם ואינו נגרר מאחוריו. שומה עליו להרימם אליו ולא להשפיל עצמו אליהם, תוך וותרנות ומילוי כל מבוקשיהם. **אשר יצא לפניהם ואשר יבא לפניהם** – שיצא לפניהם וינהיג את העדה אחריה, ולא שיפנה לאחוריו לראות מה העם מבקש ולמלא אחר רצונו, בשונה ממנהיגות שיש שמחפשים אחר "הסקרים" אלא מנהיג שעושה את רצון ה', באמת.

מנהיג שיוצא לפני העדה, הריהו מרים אותה אליו ומוציא אותה מהקשיים שהיתה שרויה בהם, מוציאם מעבדות לחרות, משעבוד לגאולה.

כפי שפירש בעל חידושי-הרי"ם ז"ל: **אשר יוציאם** – שהוא מפקיעם מן השפלות והטומאה, **ואשר יביאם** – ומכניסם אל הרוממות והקדושה. אבל מנהיג שיוצא אחרי העדה, הריהו נגרר אחריה אל שפלותה.

עטרת פז – עאמר עורך

על לשון הפסוק **לכן אמור לו הנני נותן לו את בריתי שלום** (כה, יב) נאמר במדרש רבה, אמר הקב"ה **בדין** הוא שייטול שכרו מהו בדין שייטול שכרו, וכי מישוהו חשב שלא בדין? ועוד, ידועים דברי הגמרא (קידושין לט:): **שכר מצוה בהאי עלמא ליכא** – בעולם הזה האדם לא יוכל לדרוש מה שכר על עשיית מצוה אלא כל השכר נשמר כדין לעולם הבא שהרי אין שכר לפני כסא כבודך.

וכאן השאלה צצה ועולה אם כן, כיצד נאמר והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם כלומר, שקיבל שכר בעולם הזה על מעשיו?

הרה"ק בעל **האמרי אמת** מתרץ קושיא זו כך: הקב"ה מקיים את מצוות התורה, כמו שאנו אומרים אשר קדשנו במצוותיו, ובכלל מצוות התורה נאמר: **לאו של הלנת שכר שכיר וכיצד מלין, כביכול, הקב"ה את שכרם של עושי המצוות, פעמים שאנשים חפצים בשכר היומי ולא בשכר העתידי?**

ותירץ על פי דברי רבנו הש"ך: שאם שוכר אדם פועל ע"י שליח, אין הוא עובר על בל תלין.

ולפי זה משה רבנו היה שליחו של ה' יתברך לצוות את כלל ישראל בקיום המצוות, על כן לא עובר כביכול הקב"ה **בבל תלין**. לפי זה, במעשהו של פינחס שנתעלמה ההלכה ממשה והיא הלכה ואין מורין כן, הרי שפינחס קיים אותה לא מכח ציווי של משה, וממילא היא לא נאמרה ע"י שליח.

על כן בדין הוא שייטול שכרו – משום בל תלין...

המוגיד מדובנא מסביר זאת על פי משל נפלא:

נער אחד שהיה משרת אצל עשיר גדול והוא שירת אותו בכל כוחו ימים רבים, שכרו היה לאכול מארוחות שלחנו של העשיר ותו לא. פעם אחת ערך העשיר סעודה גדולה, המסובים ובתוכם המשרת, אכלו ושתו והטיבו את ליבם. והנה, באמצע הסעודה הופיע סוחר דגול וביקש מהעשיר לקנות סחורה מחנותו, אך העשיר דחהו למחר, כי עתה הוא עסוק במאכל ומשתה... ואין לו כל כך חשק לקום מהסעודה.

אך הנער קם מעל שלחן העשיר מכבדו ומוקירו, ואמר לעשיר, הב לי את המפתחות של החנות ואביא את הסחורה המבוקשת. אמר ועשה, והעשיר הרוויח כסף רב מעסקה זו.

למחרת שאל העשיר את הנער: **מה משמרתך?**

ענה לו הנער: הרי לא קצבת לי שכירות, **אלא מזונות בלבד**.

על כך ענה לו העשיר: בתחילה חשבתי שהארוחות שאתה אוכל משלחני מספיקות לך, אך עתה ראיתי שעזבת סעודה יקרה כדי לעבוד בעבורי, לכן ראוי אתה מעכשיו לקבל שכר גדול נוסף בעבור עבודתך... הנמשל: **פינחס** כמו הנער, צריך לקבל שכר אחר ובדין הוא שייטול שכרו, על כל מה שעשה...

שבת שלום, תענוך!

העלון יוצא באדיבות הרבה של משפחת גניש הי"ו
להצלחתם ולרפואתם ולחיי משפחתם
אורך ימים ושנות חיים, אכ"ר

הליכות מלכי – מנהגי שלשת השבועות

כתב הרמ"א (ש"ע סי' תקנא סע' ד) שמנהגם שלא להסתפר ולהתגלח, מיום שבעה עשר בתמוז ועד יום עשירי באב, משום מנהג אבלות בכל ימי בין המצרים, אולם הספרדים ובני עדות המזרח לא נהגו בזה, אלא כעיקר תקנת רבותינו התנאים שגזרו שבשבוע שחל בו תשעה באב אסור מלספר ולכבס, וכן פסק הרמב"ם ומרן השלחן ערוך.

ולענין תספורת לנשים בימים אלו, דבר זה תלוי במחלוקת הפוסקים לענין אשה שאבלה על אחד מקרוביה, שלאיש אסור להסתפר בשלשים יום של האבלות, ואילו לגבי אשה, פסק מרן השלחן ערוך שמותרת בתספורת תוך שלשים יום, והרמ"א חולק וסובר שגם על האשה חל איסור תספורת שלשים יום, וכן הוא מנהג האשכנזים, (הובא באגרות משה).

ומכל מקום הספרדים שקבלנו עליהם את הוראות מרן השלחן ערוך, נוקטים להקל בזה, ויכולות הנשים להסתפר אף בשבוע שחל בו תשעה באב.

דיני ריקודים

אסור לעשות ריקודים ומחולות בימים שבין שבעה עשר בתמוז לתשעה באב, ואפילו בלא כלי נגינה.

וכל זה הוא אפילו בריקודים המתנהלים על פי ההלכה, ומנהגי הצניעות המקודשים לעם ישראל, אנשים לבד ונשים לבד, במחיצה מפסקת שאינם רואים אלו את אלו, אבל ריקודים מעורבים אנשים ונשים יחדיו, אסורים בהחלט באיסור חמור בכל ימות השנה.

ולענין שמחת אירוסין – מותר לאסור אירוסין גם אחר ראש חודש אב דחיישינן שמא יקדמנו אחר (מרן בשלחנו הטהור סי' תקנא סע' ב) אולם אסור לעשות ריקודים ומחולות אחר י"ז בתמוז כי אם לצורך מצות שמחת חתן וכלה בלבד. (ילקוט יוסף סי' תקנא סק"י).

שעיעת כלי נגינה

במשנה במסכת סוטה (מח.) שנינו, משבטלה סנהדרין בטל השיר בבתי משתאות שנאמר (ישעיה כד, ט) בשיר לא ישתו יין. ובגמרא הביאו סמך לקשר שבין בטול הסנהדרין לאיסור שירה בבתי משתאות, מן הפסוק במגילת איכה (ה, יד) זקנים משער שבתו בחורים מנגינתם. והסבירו בתלמוד ירושלמי, אמר רב חסדא, בראשונה היתה אימת סנהדרין עליהם, ולא היו אומרים דברי נבלה בשיר, אבל עכשיו שאין אימת סנהדרין עליהם הם אומרים דברי נבלה בשיר.

והנה לענין שמיעת שירים אף בכלי זמר, דרך רדיו וכדומה, כבר האריכו בזה חכמי הדורות האחרונים, ופסקו שהמקל בזה יש לו על מה שיסמוך, וכן פסק מרן הרב עובדיה יוסף זי"ע בשו"ת יחוה דעת (ח"ו, סי' לד), משום שעל שמיעה דרך רדיו לא חלה גזירת רבותינו, אלא רק כלי נגינה ממש.

וכתב מרן היחיד"ד שבימי בין המצרים יש להחמיר ולא לשמוע מוזיקה בשלל המכשירים וכן בגני ילדים או קייטנות לא ילמדו את הילדים שירים במנגינות בימים אלה. ולענין שמחת מצוה כגון: מילה, פדיון הבן, או סיום מסכת או בר מצוה מותר לשמוע שירי קודש המלווים בכלי נגינה, ואף בשבוע שחל בו תשעה באב, שכל שהיא שמחת מצוה יש להקל בדבר, אולם ברית יצחק שנעשית בליל הברית אין להקל בכלי נגינה וישירו בפה.

ומכל מקום מותר להשמיע נעימה בתפילה או בשעה שעוסק בתורה בוודאי גם בשבתות, ואין להחמיר בזה כלל.

קומי אורי – סיפור לשבת קודש

יש באמתחתי מעשה שיבאר את המושג הרוחני העצום כוחה של מצווה, וכך סיפר הרב שפירא ממיאמי שבאר"ב. בהגיעי לביקור פה בארץ ישראל לפני כמה שנים, סירתי בירושלים ביום שישי בצהריים. היה חם בתקופת תמוז, ממש לוהט, בני לבין עצמי חשבתי, לא מוכבד כי רב מוכבד ישתה בקיוסק ברחוב, צעדי עד שהגעתי לחנות מכלת פתוחה. נכנסתי וביקשתי לרכוש בקבוק שתיה קלה. המוכר שהיה יהודי ישיש שזקנו יורד על פי מידותיו, שאלני: מה השעה?

הסתכלתי על השעון ועניתי לו השעה 11:50, אך שאלתיו מדוע הוא שואל לשעה?

השיב הישיש: טוב, אם כך אמכור לך, מיום שישי בחצות אני סוגר את החנות, איני מוכר דבר.

מענין, התחיל הרב שפירא לשוחח עמו, התברר שהישיש היה קצב בעיירה קטנה ברוסיה, לאחר מכן עלה לארץ ישראל ופתח חנות מכולת, אדם פשוט וירא שמים.

שם ברוסיה, היו שני נערים מוכשרים. בנים למשפחות עניות. סיפר האישי. אני שלחתי אותם ללמוד בישיבות, על חשבוני. לאחר מזהם קראו אהר"לה. זאת אני זוכר. את שמו של השני שכחתי. שלחתי אותם ללמוד בישיבת סלבודקה, ותמכתי בהם. מה איתם היום, איני יודע.

כשהרב שפירא שמע את שם העיירה משם הגיע אהר"לה לישיבת סלבודקה, סוויסלוץ', הוא ממש יצא מן הכלים: אתה יודע את מי שלחת לישיבה? קראתי בהתרגשות את הגאון רבי אהרן קוטלר!!! ראש ישיבת לייקווד, גדול הדור! הוא והג"ר יעקב קמינצקי, ייסדו את התורה באמריקה! פיתחו את הישיבות, הפריחו את עולם התורה! הפרוטות שלך, האירו את הדור!

החנווני שמח מאד לשמוע על כך, ומיהר לסגור את החנות, חצות היום הגיע.. הרב שפירא ממשיך לתאר, לא הייתי יכול להירגע, איך שיהודי יכול לקנות את עולמו במעט רצון טוב! להעניק לדור את רבי אהרן קוטלר! וכשחזרתי לאמריקה, פגשתי בגאון רבי יעקב קמינצקי וסיפרתי לו את הסיפור, זרחו עיניו של הרב קמינצקי, ואמר: וודאי! הוידע אתה מי הנער השני? זה הייתי אני...

מעשה שהיה הוא, ומעשה שבכל יום – בנו עצמנו! הכיצד? לא, לא גידלנו בפרוטותינו את מאורי הדור, את הגאון רבי אהרן קוטלר והגאון רבי יעקב קמינצקי, זכר צדיקים לברכה. אבל בפרוטותינו ובמעשינו גידלנו את... עצמנו! ועשיתם את חקתי ואת משפטי תשמרו ועשיתם אתם, וישבתם על הארץ לבטח – אתם כתיב, בלא וא", ודרשו חז"ל שהמקיים את המצוות כאילו עשאו לעצמו, יצר את אישיותו, גיבשה וליטשה, רוממה והעצימה. כל מעשה חסד, בונה את האדם: יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני, העני עושה עם בעל הבית (ויק"ר לד, ח), העני מקבל פרוטה, והנותן משריש בקירבו את מידת ההטבה ונהיה לאיש חסד! כל מצווה בונה את האדם, ותלמוד תורה כנגד כולם.

פינחס קם ועשה מעשה – האם ידע, האם שיער שבזכותו יקבל ברית כהונת עולם, לו ולזרעו אחריו?

ואנו – כל העושה מצוה אחת, מטיבין לו ומאריכין ימיו ונוחל את הארץ וזוכה לו, ולדורותיו ולדורות דורותיו, עד סוף כל הדורות. ראו מה כוחה של מצוה אחת, אבן בניין באישיות האדם, מלבד שכרו בשני העולמות.

הכל תלוי בשם

ליצר משפחת היצרי, לשלם משפחת השלמי. בדרך שאדם רוצה לילך, מוליכין אותו. – ליצר אם הוא רוצה ללכת בדרכי היצר-הרע, משפחת היצרי אז יש לו חברים רעים. אבל לשלם, אם רוצה בשלמות, משפחת השלמי צריך שיהיו לו חברים טובים.

לע"נ מרן הגאון רבי מאיר נסים מאזוז בן הרבנית כמסנה צוק"ל
הג"ר דוד שלום צדקה בן הרבנית פהימה זצ"ל
לע"נ ה"ה יהודה ברנס בן אינס ז"ל
לע"נ ה"ה רחמים (רחמיין) גניש בן חותה ז"ל

